

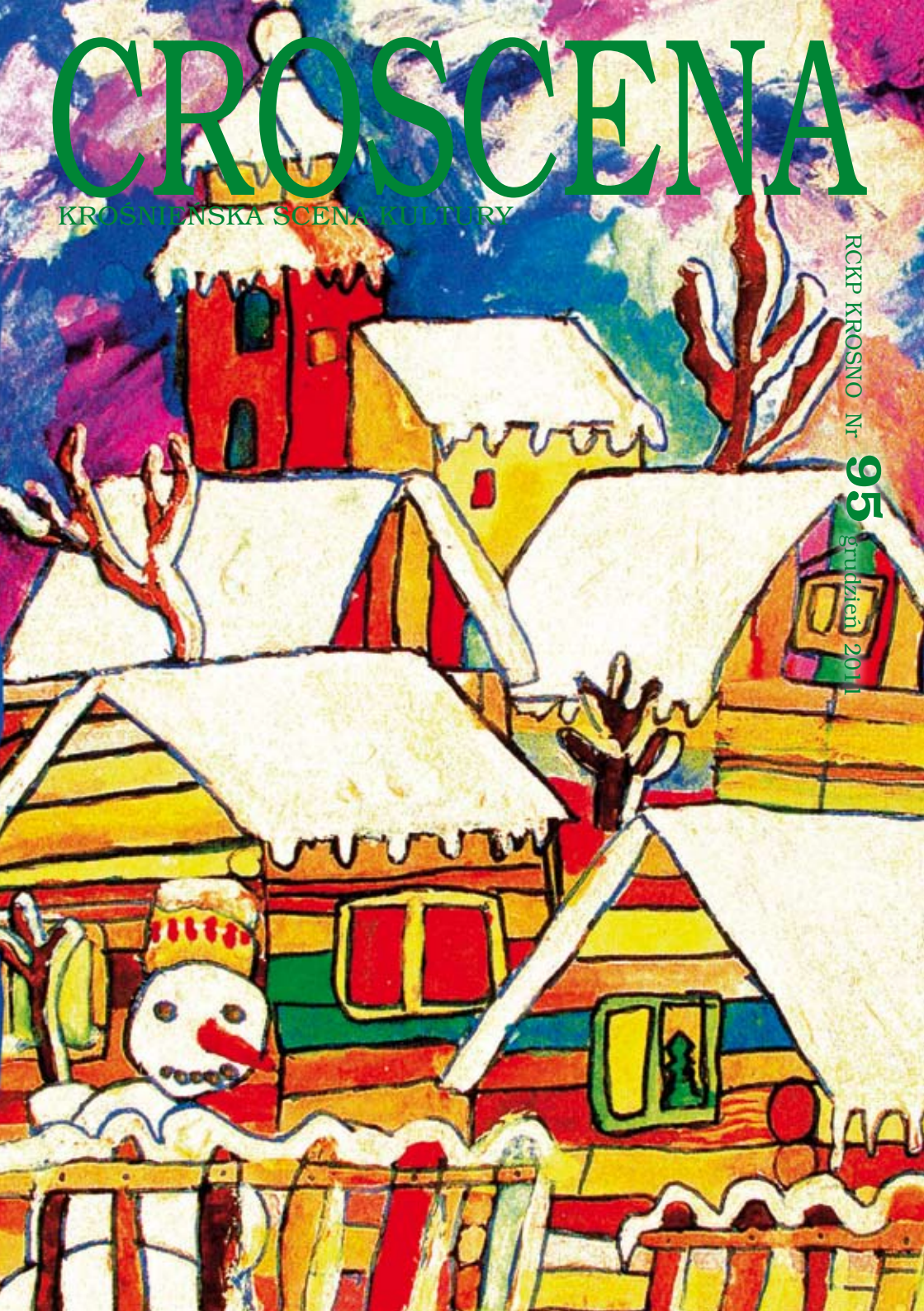
# CROSCENA

KROŚNIENSKA SCENA KULTURY

ROKPI KROŚNO Nr

**95**

grudzień 2011









WSZYSTKIM  
WSPÓŁPRACOWNIKOM I PRZYJACIOŁOM  
BIAŁYCH, PACHNĄCYCH IGLIWIEM  
ŚWIĄT  
BOŻEGO NARODZENIA  
I  
366 SZCZĘŚLIWYCH DNI W 2012 ROKU

życzy redakcja



rys. J. Topolska-Uliasz

---

CROSCENA LAUREATEM HONOROWEJ NAGRODY LITERACKIEJ „ZŁOTE PIÓRO” 2010 PRZYZNANEJ PRZEZ ODDZIAŁ ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH W RZESZOWIE ZA DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ PROMOCJI KULTURY I LITERATURY.

---

**Na okładce:** Rysunek Daniela Gińy, str. 2, 1. Stanisław Klimek, wernisaż wystawy fotografii „Krańce Europy: Skandynawia”, 2. VII Kiermasz Bożonarodzeniowy w RCKP – KGW z Tagogowisk, 3. Jesienny powiew Japonii w RCKP, 4. Małgorzata Twardzik-Wilk, wernisaż wystawy malarstwa, 5. Koncert „Rodzynki z migdałami”- „Rzeszów Klezmer Band” oraz gościnnie Małgorzata Busz- Perkins. *Fot. W. Turek*

---

## CROSCENA

Krośnieńska Scena Kultury

Wydawca: Regionalne Centrum Kultur Pogranicza  
38-400 Krosno, ul. Kolejowa 1,  
tel. 13 432 18 98, 13 432 09 97  
e-mail: [crosцена@rckp.krosno.pl](mailto:crosцена@rckp.krosno.pl)  
[www.rckp.krosno.pl](http://www.rckp.krosno.pl)

Redakcja: Anna Bryla, Waclaw Turek  
Skład komputerowy: Krzysztof Zygarcowicz  
Druk: Hedom, Krosno, tel. 13 432 02 02  
Nakład: 500 egz.

Crosцена w wersji internetowej dostępna na stronie

[www.rckp.krosno.pl](http://www.rckp.krosno.pl) w zakładce Crosцена

ISSN 1731-0296

W numerze:

### 3. **Witryna RCKP**

Wystawy  
Polecamy  
Konkursowe Mikołajki

### 7. **Z Pogranicza**

15 Dni Kultury  
w Koszycach  
Kolory serc

*Wacław Turek*

### 10. **Rozmaitości**

Jubileuszowy wybór  
wierszy J. Tulika

*Wacław Turek*

Tajemnice zakute  
w skałach

*Jan Tulik*

### 12. **Przeczytane**

Stanisław Kochanek  
redivivus!

*Andrzej Kosiek*

### 20. **Poezja**

### 22. **Kolekcjonerstwo**

Z historii PTG „Sokół”  
w Krośnie

*Adam Krzanowski*

### 24. **Podium**

### 25. **BWA**

Władysław Kandfer –  
wystawa jubileuszowa  
KOMIKS  
– J. Christa, J. Wróblewski

### 27. **Muzeum Podkarpackie**

Krakowskie szopki  
bożonarodzeniowe

*Marcin Koziołek*

Szkło podkarpackich hut  
w nowej odsłonie

### 30. **KBP**

Chce przekazywać wiedzę

*Monika Machowicz*

### 32. **Konkursy**

TEJ PIĘKNĄ STATUETKĘ Z GRATULACJAMI OTRZYMALIŚMY OD KROŚNIĘSKIEJ DRUKARNI HEDOM, KTÓRA DRUKUJE NASZ MIESIĘCZNIK, ZA PRZYZNANIE REDAKCJI CROSCENY „ZŁOTEGO PIÓRA” PRZEZ RZESZOWSKI ODDZIAŁ ZWIĄZKU LITERATÓW POLSKICH. SERDECZNIE DZIĘKUJEMY!



## w y s t a w y

**1 grudnia – 31 stycznia 2012**  
**1 Karpackie Biennale Sztuki**

Karpackie Biennale Sztuki jest przeglądem twórczości artystów nieprofesjonalnych. Wśród prezentowanych prac przeważają pejzaże. Zapewne Podkarpacie, region obficie ozdobiony miejscami wyjątkowej urody, sprzyja rozwijaniu

się plastycznej wrażliwości na naturalne kompozycje nieba i wzgórz, jest wzornikiem harmonii barw przybierających w kolejnych porach roku zdumiewające odcienie. Przez dzieła uczestników Biennale prześwieca zachwyt nad krajobra-



*Albert Kozak, rzeźba Andrzejek*

zem, zainteresowanie widokiem okolicy, obrazem otwierającym się za oknem, ale również potrzeba, aby ten entuzjazm utrwalić w artystyczny sposób. Ich twórcze poszukiwania mają w sobie coś z uroczystości, z celebracji; pragną oni niejako uczcić wybrany motyw, utrwalić go bardziej, lepiej niż pozwoliłoby na to na przykład sfotografowanie go. Zapamiętują go w formie plastycznej, choć pozbawieni w tym zadaniu profesjonalnych narzędzi, muszą pokonać wiele trudności. Uczą się zatem, przychodzą na zajęcia plastyczne, oglądają, chło-

ną, zapamiętują inne obrazy, szukając rozwiązań, odpowiedzi i konwencji. Wszyscy autorzy, oprócz wytrwałości i umiejętności twórczego wykorzystania wybranej formy, mają duży talent, wrażliwość oraz intuicyjne wyczucie kompozycji, kolorów, proporcji, co sprawia, że ich prace są tak atrakcyjne. Na koniec trzeba wspomnieć jeszcze o jednym – są bardzo liczne. Zgłoszonych prac było ponad sto, autorów – czterdziestu dziewięciu.

*Maria Wójtowicz*

### **NAGRODY 1 KARPACKIEGO BIENNALE SZTUKI**

#### **Nagroda główna**

- Albert Kozak za pracę „Andrzejek”.

#### **Dwie równorzędne nagrody:**

Renata Gorączko za obraz „Krajobraz I”

Robert Onacko za rzeźby „Bocian” i „Dziewczynka w czerwonym płaszczyku”

#### **Wyróżnienia:**

Leopold Żychowski za rzeźbę „Pan Jezus Frasobliwy w kapliczce”

Katarzyna Markowicz za obraz „Koniec lata”

Anna Munia za obraz „Kapliczka w Odrykoniu”

Katarzyna Ocoś za obraz „Magda, Mezia i Misia”

Kazimierz Lorenc za obraz „Korekta ostatnia”

## **2 – 31 grudnia**

### **Krańce Europy: Skandynawia - wystawa fotografii Stanisława Klimka**

Stanisław Klimek - krośnianin z urodzenia i zamieszkania, z wykształcenia lekarz – internista i radiolog. Jego wieloletnie zawodowe obcowanie z czarnobiałym światem klisz rentgenowskich szło w parze z pasją poszukiwania odcieni kolorów w fotografii, którą uprawia już od blisko 30 lat. Podróżując z aparatem, utrwała w smugach światła przyrodę, architekturę i ludzi. Poszuku-

je wciąż nowych motywów oraz tematów otaczającej rzeczywistości. Prócz doznań czysto wzrokowych dochodzi u niego potrzeba piękna dźwięku, z racji muzykowania na fortepianie. Unikalny to przypadek muzykującego lekarza fotografa, a do tego zapalonego turysty – historyka. Efektem tych pasji są wyróżnienia i nagrody, m.in. w konkursie „Leśne fotografie” RDLP w Krośnie

czy publikacje w albumie „W lasach Podkarpacia”. Jego praca, jako aktywnego członka Fotoklubu RCKP, znalazła efekt w postaci wystaw zbiorowych i indywidualnych, tak krajowych jak i zagranicznych. Obecna wystawa jest plonem kilku podróży po Skandynawii, w latach 2004-2011. Autor docierając na

North Cape /Nordkapp/ – najdalej na północ wysunięty skrawek Europy, stara się ukazać świat ogromnych przestrzeni górskich i wodnych, w odcieniach błękitu i zieleni, z ich unikalną florą i fauną, ubarwionych śladami historii ludzkiej egzystencji.

**12 grudnia – 25 stycznia**

## **ROMSKA PALETA - wystawa rysunków dzieci z Jarovnic na Słowacji**

Wystawa prezentuje prace uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum w Jarovnicach, niedaleko Preszova. Twórczość dzieci z tej największej osady romskiej na Słowacji zainicjował nauczyciel plastyki, Jan Sajko, zatrudniony tam od 1986 r. Dla biednych, upośledzonych społecznie dzieci, zupełnie nieprzygotowanych do podjęcia nauki w szkole i do życia poza hermetyczną społecznością romską, zajęcia ze sztuki okazały się metodą rozwoju osobistego i społecznego. Dzięki cierpliwości i kreatywności nauczyciela oraz zindy-

widualizowanej metodzie pracy z poszczególnymi dziećmi powstało wiele prac, które pokazywano na wystawach, m.in. w Belgii, Niemczech, Polsce, USA i na Węgrzech. Stopniowo autorzy prac zaczęli zdobywać międzynarodowe nagrody i medale na konkursach plastycznych: w Indiach, Japonii, Portugalii, USA, Czechach, Słowenii, Macedonii, Szwecji, Norwegii, Finlandii, Iranie, czy na Węgrzech, a wieś stała się znana jako centrum romskich sztuk plastycznych. Więcej informacji w publikacji „Kolory serc” wewnątrz numeru.





Sieć kin studyjnych i lokalnych

### 26 – 30 grudnia, godz.20.00

Filmy na koniec roku w DKF „16 mm”

**26 XII** *W lepszym świecie* dramat prod.

Dania/Szwecja

**27 XII** *Skóra, w której żyję* dramat prod.

Hiszpania

**28 XII** *O północy w Paryżu* komedia

prod. Francja/USA

**29 XII** *Wymyk* dramat obyczajowy prod.

Polska

**30 XII** *Melancholia* dramat prod. Da-

nia/Niemcy/Szwecja

*artKino*

### 31 grudnia, godz.21.00

Sylwester na Rynku Starego Miasta  
koncert zespołu „Konwój”, konkursy,  
życzenia prezydenta Krosna

### 8 stycznia

20. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecz-  
nej Pomocy

*Rynek Starego Miasta*

### 14 stycznia, godz.16.00

XII Euroregionalny Koncert Kolęd „Soli  
Deo Gloria”

*Kościół p.w. św. Piotra i Jana z Dukli*

### 15 stycznia, godz. 17.00

XX Wielki Koncert Noworoczny  
uczniowie PSM „Pro Musica” A.A.  
Münzbergerów

## KONKURSOWE MIKOŁAJKI W RCKP

Corocznie w grudniu w Regionalnym Centrum Kultur Pogranicza przeprowadzane są mikołajkowe przeglądy teatralne i taneczne.

### W XII edycji konkursu Mikołajki

**Teatralne – spotkanie z satyrą** zorganizowanej 1 grudnia br. wzięło udział 114 uczniów ze szkół podstawowych i gimnazjów. Zaprezentowali oni 14 małych form scenicznych (monolog, skecz, scenka) oraz 7 inscenizacji. Komisja Artystyczna w składzie: Sławomir Woźniak, Helena Gołębiowska i Dagmara Szelc oceniała wykonawców w dwóch grupach wiekowych i dwóch kategoriach konkursowych.

**I tak w grupie szkół podstawowych** - kategoria małe formy sceniczne - nagrody otrzymały: Maja Szelc z SP 3

w Krośnie i Weronika Mrozek z SP 14 w Krośnie, wyróżniono Grupę teatralną SP nr 12 w Krośnie za skecz „Golf” oraz Oliwię Nykiel z SP 14 w Krośnie za „Zakochaną żabę”.

W kategorii inscenizacja nagrodę przyznano Szkolnemu Teatrowi Lalki i Aktora z SP w Turzym Polu za inscenizację „Słoń Trąbalski”, a wyróżnienie Grupie Teatralnej z SP 12 w Krośnie - „W krainie cudowności”.

**W grupie szkół gimnazjalnych** - kategoria małe formy teatralne – trzy nagrody przypadły Gimnazjum nr 5 w Krośnie za „Dzień mężczyzny”, „Kwiaty” oraz „W łóżku”, natomiast wyróżnienie - Gimnazjum w Jedliczu za „Jadłopodawcę”.

W kategorii inscenizacja nagroda powędrowała do Gimnazjum w Jedliczu



za inscenizację „Drzwi”, a wyróżnienia za „Zaczarowaną Dorożkę” do Szkolnego Teatru Lalki i Aktora z Gimnazjum

w Turzym Polu. Całość przygotował i prowadził Henryk Wichniewicz.

## Mikołajkowe Spotkania Taneczne

21 prezentacji w kategorii 7-11 lat i 32 prezentacje w kategorii 12-15 lat i powyżej 15 lat, łącznie w wykonaniu 52 zespołów. To dane liczbowe tegorocznych **19.Mikołajkowych Spotkań Tanecznych**, który odbyły się 9 grudnia br. Oceniało jury w składzie: Edyta Śliwa, Anna Kniaziewicz i Danuta Kamińska. **W Kategorii 7-11 lat** I miejsce otrzymał zespół „Piruecik” - Szkoła Tańca i Ruchu „Soul Dance” w Dębicy; II miejsce: „Uśmiech” gr. C – Mł.DK i WDK w Rzeszowie oraz „Mini-Żabki” z BDK w Lesku; III miejsce „Zygzaczek” z GOK we Frysztaku

Wyróżniono: zespół „Mini El-Bo” ze Szkoły Tańca EL-BO w Ropczycach i dziecięcy teatr tańca „AleToNic” z Samorządowego Centrum Kultury w Mielcu

**W kategorii 12-15 lat** I miejsce przypadło trzem zespołom : FTT „Gracja” z MZS z Oddz. Integracyjnymi w Krośnie, zespołowi „Klaps” gr. A – z Rze-

szowskiego Domu Kultury i zespołowi „Kleks” z RCKP w Krośnie; II miejsce - „Bieszczadzkie Żabki” z BDK w Lesku i „Uśmiech” gr. A z Mł.DK i WDK w Rzeszowie ; III miejsce „Fajne Gienki” z MCK w Leżajsku; wyróżniono „Perełki II” ze SDK w Stalowej Woli **W kategorii powyżej 15 lat** - I miejsce „Street Elite” – Studio Tańca Show Dance Tomasza Berkowicza oraz ZTW „Strecz” z RCKP w Krośnie; II miejsce: „R-Revolution” z JDK w Jaśle i Scena Tańca „Colibri” z Rzeszowskiego Domu Kultury; III miejsce ZTN „Flamingi” – Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu; wyróżniono „Zygzak” z GOK we Frysztaku.

Swoje nagrody przyznały także jury dziecięce i młodzieżowe. Przegląd przygotowała i nad całością czuwała Dagmara Krzanowska - Szelc.

Uczestnicy obydwu przeglądów mikołajkowych otrzymali pamiątkowe dyplomy i upominki.

## 15 Dni Polskiej Kultury w Koszycach na Słowacji

Radość tworzenia” - tak nazwał swoją wystawę obrazów krośnieński artysta **Henryk Wichniewicz** otwartą 14 grudnia w Kultúrnem centrum Košického samosprávneho kraja.

Prace stanowią podsumowanie doświadczeń twórczych autora, skupiają się na osobistych wrażeniach i przeżyciach. Jak powiedział w wywiadzie do

miejscowej telewizji i polskojęzycznego radia, w swoim życiu preferuje przede wszystkim teatr i malarstwo. Najważniejsza jest w tym tworzeniu prawda.. Maluje tak, aby jego malarstwo było rozpoznawalne dla odbiorców.

Drugą pasją Henryka jest teatr. Ukończył m.in. Państwowe Studium Kulturalno- Oświatowe w Krośnie oraz Stu-

Na zdj. Ing. Livia Kratochvílová - dyrektor CKSX  
i Henryk Wichniewicz podczas wernisażu.



dium Reżyserii dla Instruktorów Teatralnych w Łodzi. Od 1973 pracuje jako

instruktor teatralny (obecnie RCKP). W reżyserowanych przez siebie przedstawieniach, projektuje i realizuje scenografię i plastykę sceny. Niezależny samouk, od 1978 roku idzie własną drogą twórczą, kształtując swoją technikę i styl w malarstwie.

*Tekst i fot. W. Turek*

## KOLORY SERC

*Każdy człowiek jest inny, ale wszyscy jesteśmy ludźmi (stare romskie przysłowie).*

**Ján Sajko** osiągnął sukces w rozwijaniu talentów artystycznych dzieci w bardzo biednej osadzie romskiej we wschodniej Słowacji. Zatrudniony jest jako nauczyciel plastyki w Romskiej Szkole Publicznej w Jarovnicach, największej osadzie Romów na Słowacji. Trzy tysiące Romów i ośmiuset białych mieszka naprzeciwko siebie w miejscowości podzielonej na dwie części, między którymi nieprzekraczalną granicę wyznacza strumyk. W lipcu 1998 roku Mała Svinka, która zdaje się spokojnie płynąć swoim korytem, wezbrała po silnej ulewie i w przeciągu kilku godzin zalała romską osadę, przewracała chwiejne chaty i przykryła wszelkie życie gęstym szlamem. 53 Romów zginęło tej nocy, przygniecionych dachami swoich chat, porwanych przez powódź albo uduszonych w błocie, którego zwąły przetoczyły się przez domy i wąskie dróżki.

O tym utalentowanym pedagogu usłyszałem będąc na jednym z plenerów fotograficznych, a niedawno miałem okazję go poznać, wraz ze Stanisławem Materniakim, moim nieodłącznym towarzyszem podróży. Janek to bardzo bezpośredni człowiek, wszechstronny animator, który nasze spotkanie rozpoczęła od włączenia muzyki zespołu Stare Dobre Małżeństwo.

Na pytanie, dlaczego zaczął pracować z dziećmi romskimi, odpowiedział, że to kwestia przypadku. Kiedy był małym chłopcem został napadnięty i dotkliwie pobity przez grupę nastoletnich Romów. Wówczas pomyślał, że tylko twórcze kultywowanie ich kultury może zmienić ich agresję i pewnie z powodu tego doświadczenia został nauczycielem dzieci romskich. Uważa, że swoboda dzieci przy korzystaniu z kolorów jest bardzo ważna dla jego metody pedagogicznej.

Uczniowie romscy używają kolorów specjalnych, których nigdy nie zaobserwowano u dzieci z Europy Środkowej. Przypuszcza się, że czerpią one z dziedzictwa kulturowego Indii, skąd ponoć przywędrowali ich przodkowie. To niesamowite, w jaki sposób za pomocą kolorów, perspektywy i kompozycji pojawiają się u nich obrazy. Wykorzystują kolory z własnych serc. To jest ich wolność na papierze. Ich obrazki jeżdżą po świecie, można je oglądać w muzeach i ośrodkach edukacji w wielu krajach, a że nadzwyczaj kolorowo łączą proste rzeczy z najbliższego otoczenia swoich twórców z ich fantazjami i sennymi wyobrażeniami, porównuje się je często do obrazów Marca Chagalla.

Jako pedagog oraz artysta, Sajko udowodnił, że można znaleźć przyjemność w tej pracy twórczej wykorzystując przy tym bogactwo kultury romskiej. Ucząc historii Romów, nawiązuje do tradycyjnego rzemiosła oraz używanych przez nich instrumentów muzycznych, proponując równocześnie zilustrowanie romskich pieśni i opowieści ludowych. Uczniowie są zachęceni do poszukiwania własnych osobistych środków wyrazu. Najbardziej uzdolnieni i kreatywni są nagradzani i wyjeżdżają ze swoim nauczycielem za granicę na wystawy swoich prac. Celem jest zawsze to, aby uwierzyli, że dzięki ciężkiej pracy mogą zmienić swoje życie, by nie musieli być skazani na życie w ubóstwie, które widzą wokół siebie.



*Na zdjęciu: Ján Kaleja i Dávid Giña – zdobywcy Złotych Medali na III Międzynarodowej Wystawie Dzieci i Młodzieży HYDERABAD – INDIA 2011, w środoku Ján Sajko.*

**Ján Sajko** w 1976 ukończył studia artystyczne w Wyższej Szkole Artystycznej w Koszycach.

Za swoje osiągnięcia otrzymał medale i wyróżnienia: List gratulacyjny im. św. Gorazda od Ministra Kultury SR (1997), Medal Szinyei Merse Pala nadany w Budapeszcie, List gratulacyjny św. Gorazda od Ministra Szkolnictwa (2002), tytuł Artystycznego Pedagoga Roku od Słowackich Związków Twórczych w Bratysławie (2009), medal Envoys International – Fragrance of Art Buds – Organizers of contest Hyderabad – INDIA – NEHRU CULTURAL AWARD (2009), Dyplom uznania od Muzeum Romskiej Kultury w Brnie (2010).

*Tekst i zdjęcie: Waclaw Turek*

## Jubileuszowy wybór wierszy Jana Tulika

10 listopada br. Polskie Radio Rzeszów i redakcja kwartalnika „Fraza” zorganizowały prezentację wyboru wierszy Jana Tulika „Kaligrafia zdziwienia”. Uroczystość tą połączono ze świętem 60-lecia Radia Rzeszów podkreślając, że autor jest równolatkiem tej rozgłośni. Prezentacja odbyła się w studiu koncertowym, a spotkanie poprowadził znakomity krytyk literacki, pracownik Uniwersytetu Rzeszowskiego dr Jan Wolski. Mówiono także o tomiku wierszy „Szepty przy Początku świata” – Tulik w tym roku wydał dwa zbiory wierszy.

Organizatorzy przygotowali jubilatowi niespodzianki: goście słuchali fragmentów wywiadów i recenzji jego wierszy oraz fragmentów słuchowisk od lat 70. tamtego wieku do teraz. Prezes Radia Rzeszów, Henryk Pietrzak wręczył mu płyty z nagraniami licznych wywiadów, recenzji i audycji dotyczących jego twórczości podkreślając, że w archiwum jest więcej takich nagrań. Odczytano także list gratulacyjny od prezydenta Rzeszowa Tadeusza Ferencza (Tulik jest laureatem Nagrody Miasta Rzeszowa). Wzruszająco inter-

pretowała wiersze Jubilata aktorka Teatru im. W. Siemaszkowej Małgorzata Machowska. Obszerna relacja z tej imprezy będzie emitowana w okresie świąt Bożego Narodzenia.

Wypełnione studio koncertowe radia „zasiliło” grono znajomych i przyjaciół z Krosna i okolic - To uskrzydla, pozwala wierzyć, że czas poświęcony pisaniu nie poszedł na marne – wyznał Jan Tulik. Przyłączamy się do życzeń jubileuszowych z przekonaniem, że będziemy czytać jeszcze niejedną jego książkę.

*Wacław Turek*



*Od lewej: Henryk Pietrzak, Jan Tulik, red. Andrzej Zajdel i Jan Wolski. fot. St. Materniak*

## Tajemnice zakute w skalach

Ta góra jest matką, a chyba i królową wzgórz i wzniesień w całej okolicy. Spoglądasz na południe z krośnieńskiego okna - Cergowa ukazuje swe rozłożyste bary. Wracasz z Węgier albo ze słowackich wzgórz – Cergowa mówi ci, żeś już w domu; tak samo, gdy wracasz od Sanoka albo od Krakowa, wyglądasz

Cergowej a ona wita cię jak brama przy wejściu do domu.

Tak o tej górze mówi się i pisze. Liczy sobie 716 m n.p.m., u jej podnóża spoczywa Dukla, jak pokorny pies u stóp swego pana, jego stopy obmywa ożywcza struga Jasiołki, która wyrzuca pod słońce pstrągi i klenie.



Wiadomo, że z celtyckiego „kerg”- znaczy góra. Można przypuszczać, że naddukielski Kerg mógł być miejscem kultu. Nawet osobliwa roślinność za tym przemawia - niegdyś była to roślina kultowa, z jej nasion robiono różańce, z gałązek krzyżyki. Niewykluczone, że ongiś sadzono ją w grodziskach, roślina ta była równie ważna dla dawnych plemion.

Magia tej góry nadal porusza wyobraźnię, a nie zmieniło się tu nic od wieków. I siła jej także nie zmaląła, szeptem mówi się o jej wielkiej mocy. W cieniu Cergowej modlił się papież Jan Paweł II, wcześniej przemierzył jej grzbiet jako turysta.

Nie tak dawno, jak na historię góry, o złowrogich lokatorach pisał Oskar Kolberg: „...Ciemne pieczary, ciągnące się na dwie mile podziemną drogą w środku przyległej Góry Cergowskiej, były ich kryjówkami; wawóz, którym wiała się droga od Dukli ku Węgrom, miejscem ich napadów. Wkrótce stali się postrachem całej okolicy, bezpieczni w krętych swych podziemiach, do których nikt wchodzić nie ośmielał się. Schwytych podróżnych, po złupieniu ich mienia, wtrącali do owych pieczar, gdzie ginęli głodną śmiercią. Nieszczęśliwi obgryzali korzonki drzew i krzewów i dlatego na Górze Cergowej drzewa nigdy wysoko wybijać nie mogły. Górale pracujący w pobliżu słyszeli nieraz jęki uwięzionych, widzieli nieraz duchy zmarłych jak wychodziły spod ziemi i żarłocznie z drzew liście objadały. Góra wtedy okrywała się mgłą gęstą, aby przed ludzkimi oczyma zakryć tę straszliwą biesiadę i tylko „oko czyste” mogło przejrzeć tajemnicza jej zasłonę.”

Cergowa była siedzibą zbójów i eremitów, a żyli oni w komitywie. Na zboczach

od strony Jasionki, jest erem św. Jana z Dukli, zwany „Złotą studzienką”. Źródło z ożywczą, leczniczą wodą, przyciąga wiernych i przypadkowych turystów, a w trzecią niedzielę lipca odprawia się mszę. To była pierwsza pustelnia świętego. Na górze Zašpit jest inny erem św. Jana, w ścianie wmurowano tablicę z uroczym wierszem o Pustelni autorstwa Wacława Turka; stoi tam kościółek, pielgrzymują tu wierni nawet z Ukrainy, gdyż święty ten jest patronem Lwowa.

W opisie kościołów dekanatu krośnieńskiego z r. 1676 znajduje się taka informacja:

„W Górze Cergowej znajdowały się jaskinie w skałach wykute, w których się zbójcy karpaccy ukrywali. Ponoć można przez te jaskinie przejść na drugą stronę góry, a przez ich otwory ustawicznie wieją wiatry.”

To Przełęcz Dukielska, ale? Może i faktem jest, że góra ta jest „ażurowa”... Podobno można było wejść w górę i dojść do odległego o ok. 20 km Krosna, nawet dotrzeć na zamek Kamieniec w Odrzykoniu. Znamienną wydaje się opowieść o psie miejscowego leśniczego, który wszedłszy do grotty „Na wierchowinie”, wyszedł po drugiej stronie góry nad Jasionką - ale pozbawiony sierści. Istnieje też legenda o mieście, które zapadło się pod ziemię. Śladem tego miały być drewniane drzwi, przechowywane w kościele w Jasionce. w 1963 r. utworzono tu „Rezerwat Tysiąclecia na górze Cergowej”, dominują cisy. Jest na Cergowej także Morskie Oko, w którym ponoć rdzewieje zatopiony radziecki czołg z czasu bitwy o Przełęcz Dukielską.

O Morskim Oku mówi się, że zabierają go czasami diabli do piekła, aby podtapiać w nim dusze pokutujące – dlatego

do tego akwenu niekiedy nie sposób do-  
trzeć. Powiadają, że to czarcie zaślepie-  
nie - że jeziorko właśnie w tym czasie  
służy piekielnym władcom.

Fenomenem są jaskinie. Chyba najwięk-  
sza osobliwość Cergowej – wg Edwarda  
Marszałka (w jego „Leśnych opowie-  
ściach Beskidu”). To wąskie szczeliny po-  
między warstwami piaskowca, najstar-  
sze z opisanych w Polsce (1736 r.). Jaski-  
nia „Przy szkółce” ma 47 m chodników.  
Grotą „Pod bukiem” ma 34 m długości.  
Jaskinia „Gdzie grotolaż wpadł” - 75 m  
długości (grotolaż nagle zniknął z oczu  
kolegom, wpadł w kamienną niszę). Jest  
i jaskinia „Gdzie samolot spadł” - w cza-  
sie wojny niemiecki „Dornier” uderzył  
w jedną z kamiennych komór. Może św.  
Jan korzystał z takiej właśnie jaskini?  
Twierdzi się, że jaskiniami można było  
przejść na drugą stronę góry; tak twier-  
dzą mieszkańcy Nowej Wsi.

Dziś jaskinie zamieszkują – prócz fauny  
pełzającej - nietoperze. Nie były te la-  
tające ssaki w łaskach, jakie mają dziś.  
Nietoperze w średniowieczu były sym-  
bolem czarów, zwiastowały nieszczęście,  
śmierć – u Szekspira czarownice wrzu-  
cały puch i kości nietoperza do kotła,  
gotując czarodziejskie napary. Uważa-  
no, że nietoperze wplątują się we włosy,  
szkodzą krowom – odbierają im mleko;  
że zjadają w świątyniach świece...

Brzmi to egzotycznie, lecz członkowie  
jednego z wyznań uznając 07. 07. 1977 r.  
za koniec świata, zebrali się na szczycie  
Cergowej i czekali na ów koniec. Ma-  
giczna data z czterema siódmkami mi-  
nęła, Cergowa nadal cieszy nasze oczy;  
i tak pozostanie...

Jan Tulik

*LEGENDY Krosno i okolice*

*/skrót tekstu dokonany przez autora/*

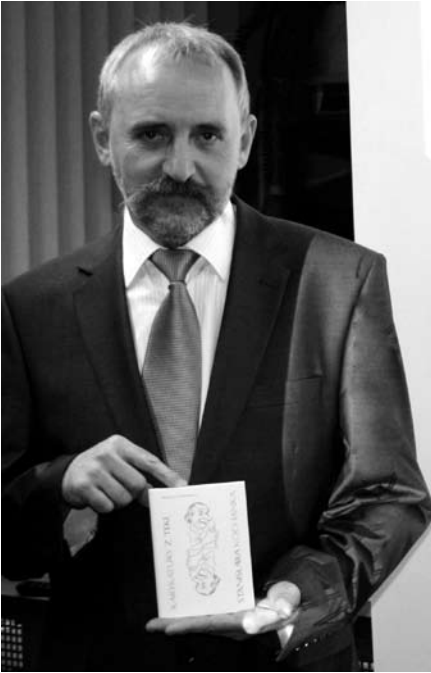
*Wyd. Podkarpacki Instytut Książki i Marketingu*

## Stanisław Kochanek redivivus!

Pamięć o tym dobrze kiedyś znanym, ce-  
nionym i zasłużonym dla naszego miasta  
artyście malarzu i karykaturzyście, ab-  
solwencie krakowskiej Akademii Sztuk  
Pięknych, który urodził się i wychował  
w Jedliczu, a przez pół wieku po wojnie  
mieszkał i tworzył w Krośnie, ma szansę  
ożywić się dzięki godnej uwagi książce  
dr. Tadeusza Łopatkiewicza ***Karykatury  
z teki Stanisława Kochanka. „Podkar-  
pacie” 1970-1973.*** Pozycję tę, bardzo po-  
trzebną i oczekiwaną nie tylko w miej-  
scowym środowisku, wydało ostatnio  
Stowarzyszenie Miłośników Ziemi  
Krośnieńskiej. W jego władzach artysta  
działał i angażował się społecznie przez  
cztery kadencje (1973-1987). Promo-  
cja wydawnictwa w Czytelni Głównej

Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej (24  
XI 2011) zgromadziła ponad setkę czy-  
telników. Była spotkaniem udanym i za-  
sługującym na odnotowanie, gdyż moc-  
no już wyblakła pamięć o twórcy szybko  
ulega zatarciu.

Bibliofilskie wydanie mistrzowskie-  
go cyklu rysunkowego 150. autorskich  
karykatur Stanisława Kochanka (1905-  
1995), pokłósia trzech lat jego współpra-  
cy z redakcją krośnieńskiego tygodnika  
„Podkarpacie”, stało się okazją do re-  
asumpcji przynajmniej części dorobku  
twórczego artysty. W czasopiśmie po-  
dejmującym tematykę nie tylko Krosna,  
ale szeroko pojętego regionu (powiaty:  
jasielski, gorlicki, krośnieński, sanocki),  
*Stanisław Kochanek* - jak napisał autor



Na zdj. Tadeusz Łopatkiewicz fot. W. Turek

książki - prowadził rubrykę „Z teki karykaturzysty”, w której portretował ludzi ciekawych, zasłużonych, czy może tylko malarsko interesujących: od dyrektorów i prezesów - po robotników i sprzedawców z kiosku. Powstałe tą drogą karykatury to dzisiaj nie tylko wyżyny sztuki rysunkowej, ale też socjologiczny poczet osobowości z najlepszych lat PRL na prowincji, dający asumpt do pogłębionej refleksji - również nad nieodległą przeszłością naszej „małej ojczyzny”.

- Pomyśl na tę książkę nosilem w sobie bardzo długo - m.in. mówił T. Łopatkiewicz, prezentując równocześnie na ekranie bogaty materiał ikonograficzny - gdyż należę do pokolenia, na którego oczach ukazywały się pierwsze numery „Podkarpacia”. Bardzo szybko ustaliło

się w Krośnie powiedzenie, że kogo Stanisław Kochanek do gazety nie skarykaturował, ten widocznie nic dla miasta i regionu nie znaczy. Było to swoiste wyróżnienie, a równocześnie dla historyka, którym jestem, jest to frapująca sprawa, że można dzisiaj, z odległości czterdziestu lat, popatrzeć na plejadę ludzi, na przegląd realnie istniejącego społeczeństwa z czasów „wczesnego Gierka”. Jest to retrospektywa, która z tej reedycji karykatur pozwala na dość daleko idące refleksje każdemu, kto w jakiś sposób wrażliwy jest na historię „małej ojczyzny”, a przede wszystkim na sztukę karykatury, sztukę rzadką, trudną i nietatwą, a artysta był w tej sztuce mistrzem.

Było też swoistym paradoksem - podkreślił prelegent - że zamieszczone w krośnieńskim tygodniku karykatury dostały rzadkiego zaszczytu dla dzieł plastycznych publikacji w nakładach kilkunastotysięcznych. Równocześnie zauważył, że poszczególne numery „Podkarpacia” z tamtych lat są już obecnie materiały raczej ulotną i niewiele bibliotek w regionie dysponuje ich kompletnym zestawem.

Z tego też powodu publikacja zbioru karykatur, przypomnianych w wydawnictwie zwanym, na papierze dobrej jakości i przy zastosowaniu najnowszej technologii w ich komputerowej obróbce, ma bezsprzecznie wartość cennego dokumentu, nie tylko w literaturze regionalnej. Scala bowiem rozproszone prace artysty, prezentując je w nowej technicznie jakości. Wraz z zasadniczą zawartością książki, jaką są karykatury, autor zamieścił w niej także wprowadzenie, interesująco omówił współpracę S. Kochanka z redakcją tygodnika (wywiady z dziennikarzami), nakreślił trudno-

ści edytorskie, rzeczowo zaprezentował po raz pierwszy biogram artysty, a także zebrał i podał obszerną bibliografię prac artyście poświęconych. Publikacja zawiera ponadto spis karykatur oraz indeksy - geograficzny, nazw i nazwisk.

Ukazując się pod koniec roku, siłą rzeczy staje się upominkiem pod choinkę lub - jak kto woli - noworocznym prezentem. Wolno mieć nadzieję, iż książka spotka się z zainteresowaniem i uznaniem przede wszystkim miłośników regionu, a lektura stronic tej godnej polecenia pozycji przyniesie uważnemu czytelnikowi niejedną artystyczny impuls do zupełnie pozaartystycznych obserwacji, własnych wspomnień i pogłębionych refleksji.

*Andrzej Kosiek*

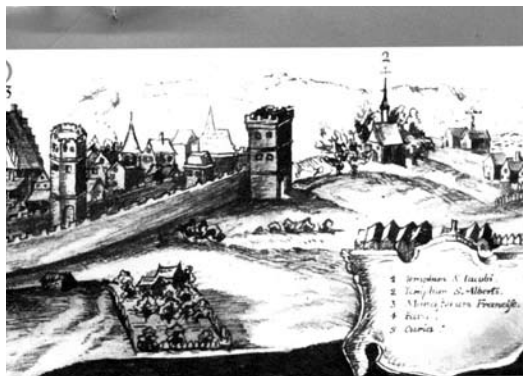
TADELISZ ŁOPATKIEWICZ

KARYKATURY Z TEKI



STANISŁAWA KOCHANIKA

1970-1973, Krosno 2011, ss. 228, il., indeksy, bibliogr., ISBN-978-83-910572-2-3



**KROSNO**

*Studia z dziejów miasta i regionu*

### Tom I (do roku 1918)

W 1972 roku ukazał się I tom serii „Krosno. Studia z dziejów miasta i regionu”. Po prawie 40 latach artykuły zawarte w tym tomie nadal posiadają wysoką wartość. Do roku 2010 wydano kolejne cztery tomy tego cyklu. Natomiast ten, który serię zapoczątkował jest już wyczerpany. W tej sytuacji, z inicjatywy członka Prezydium Zarządu Głównego Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Krośnieńskiej – Macieja Zborowskiego, podjęto starania o wydanie reprintu I tomu. Stało się to możliwe dzięki wsparciu finansowemu Starostwa Powiatowego, Gminy Krosno, samorządów miast i gmin, jednostek gospodarczych oraz osób fizycznych. Sponsarami są: Firma „Frac” S.A. Rzeszów, PUH „Grosik” Krosno, Elżbieta Buczek, Stanisław Lorens, Maciej Zborowski – Zarząd Główny SMZK w Krośnie

*Krośnieńska Oficyna Wydawnicza Sp. z o.o. Krosno 2011*











baśniowe widowisko

# KRÓLOWA ŚNIEGU

11 GRUDNIA 2011



fot. W. Turek





Wyboru wierszy z obszernego dorobku krośnieńskiego poety Jana Tulika, dokonał Stanisław Dłuski. On też opatrzył tom posłowiem, w którym czytamy – *Poezja ta jest wyostrzeniem wszystkich zmysłów, przekracza wtedy granice i przyzwyczajenia, słowo dotyka niewyraźnego, jej autor zмага się z demonami cywilizacji, wytycza drogę do sensu (...)* Poeta świadom własnych ograniczeń wybiera własną drogę na peryferiach współczesnego świata, co pozwala na dystans do modnych prądów i kultury masowe. (...) wybiera ciche ścieżki natury, daleko od barbarzyńskiego zgiełku miast, „oszołomiony muzyką” broni ogrodu, w którym wiara czyni cuda i sens istnienia umacnia człowieka do czynienia dobra.

*Biblioteka „Frazy” Rzeszów 2011*



Tegoroczna Warszawska Jesień Poezji (6 – 9 października) przebiegała pod honorowym patronatem Anny Komorowskiej – żony Prezydenta RP. Organizowana co roku przez Związek Literatów Polskich jest jednym z najważniejszych tego typu wydarzeń w Polsce oraz w Europie Środkowo-Wschodniej. Wzięło w niej udział ponad 100 poetów z blisko 20 krajów, w tym Białorusi, Ukrainy (Gość Honorowy Festiwalu), Litwy i Czech. Tradycyjnie, wiersze uczestników WJP, wraz z notkami biograficznymi, znalazły należne im miejsce w antologii wydanej pod redakcją Piotra Toboły, Marka Wawrzekiewicza i Krzysztofa Sarny. Wśród 103 autorów znaleźli się krośnieńskie – Jan Tulik i Waław Turek.

*Wydawca: Arwil S. C. Warszawa 2011*

LEOPOLD STAFF

**Gwiazda**

Świeciła gwiazda na niebie  
srebrna i staroświecka.  
Świeciła wigilijnie,  
każdy ją zna od dziecka.  
Zwisały z niej z wysoka  
długie, błyszczące promienie,  
a każdy promień – to było  
jedno świąteczne życzenie.  
I przyszli – nie magowie  
już trochę podstarzali –  
lecz wiejscy kołędnicy,  
zwyczajni chłopcy mali.  
Chwycili w garść promienie,  
trzymając z całej siły.  
I teraz w tym rzecz cała,  
by się życzenia spełniły.

ADAM ZIEMIANIN

\* \* \*

na śniegu pierwsze ślady  
może moja matka  
cicho poszła na roraty  
może kot jej przebiegł drogę

na śniegu pierwsze ślady  
czyżby miejscowy złodziej  
zaczynał zimową rozmowę  
z kurami

na śniegu pierwsze ślady  
czernieją przez chwilę

ASNYK ADAM

**Na śniegu**

Białą się pola, oj białą,  
Zasnęły krzewy i zioła  
Pod miękką śniegu pościelą...  
Biała pustynia dokoła. -

Gdzie była łączka zielona,  
Gdzie gaj rozkoszny brzozowy,  
Drzew obnażone ramiona  
Sterczą spod zasy py śniegowej.

Opadła weselna szata,  
Zniknęły wiosenne czary,  
Wiatr gałązkami pomiata,  
Zgrzytają suche konary.

Tylko świerk zawsze ponury,  
W tym samym żalobnym stroju,  
Wśród obumarłej natury  
Modli się pełen spokoju.

Więc drzewa obdarte z liści  
Na jego ciemną koronę  
Patrzą się okiem zawiści,  
Głowami trzęsą zdziwione...

Próżno głowami nie trzęście,  
Wy nagie, bezlistne gaje!  
Przemija rozkosz i szczęście,  
Boleść niezmienną zostaje.

BOLESŁAW LEŚMIAN

**Balwan ze śniegu**

Tam - u samego lasów brzegu,  
 Gdzie kruk -jedyny pustki widz,  
 Ktoś go ulepił z tego śniegu,  
 Co mu na imię: biel i nic...

Na głowę śmieszłą wdział czapule,  
 A w bok żebraczy wraził kij -  
 I w oczy spojrzął mu nieczule  
 I rzekł na drwiny: „Chcesz - to żyj!”

I żył niezgrabny, byle jaki,  
 A gdym doń przyszedł śladem trwóg -  
 Już weń wierzyły wszystkie ptaki,  
 Więc zrozumiałem, że to - bóg...

Czarował drzewa ócz błyskotem,  
 Piersią, do której wichry lgną -  
 I kusił mnie niewiedzą o tem,  
 Co było we mnie - tylko mną...

Pan ośnieżonej w dal przyczyny  
 Poprzez ślepotę mroźnych cisz  
 Patrzył w wądoły i w niziny,  
 Co mu się śniły wzwyż i wzwyż!

A kiedy poblask wziął od słońca  
 I w nicość załśnił - błędny wskaż -  
 Pojąłem wszystko aż do końca  
 I uwierzyłem jeszcze raz!

MARIA KONOPNICKA

**Zima**

Nasza zima biała  
 Chustą się odziała.  
 Idzie, idzie do nas w gości  
 W srebrnych blaskach cała!  
 Włożyła na czoło  
 Księżycowe koło,  
 Lecą z płaszcza gwiazdy złote,  
 Gdy potrząśnie połą.  
 Z lodu berło trzyma,  
 Tchu ni głosu nie ma.  
 Idzie, idzie, smutna, cicha,  
 Ta królowa zima!  
 Idzie martwą nogą  
 Wyiskrzoną drogą,  
 Postanęły rzeki modre,  
 Do morza nie mogą.  
 Gdzie stąpi, gdzie stanie,  
 Słychać narzekanie:  
 - Oj, biedne my kwiaty, trawy,  
 Co się z nami stanie! -  
 Przed nią tuman leci,  
 Straszy małe dzieci...  
 A my dalej do komina:  
 - Nie puścim waszeci!

## Z HISTORII PTG „SOKÓŁ” W KROŚNIE

Ośrodkiem kształtowania się nowej polskiej rzeczywistości doby autonomicznej w Galicji XIX w. był Lwów. To właśnie w tym mieście zaistniały warunki do powstania w 1867 roku Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”. W 1892 r. zostało założone Towarzystwo

Gimnastyczne „Sokół” w Krośnie, jako oddział „Sokoła” lwowskiego. W 1898 r. gmina krośnieńska podarowała grunt (obecnie przy ul. Grodzkiej), na którym 1 lutego 1899 roku stanął budynek wraz z boiskiem. Mieści się w nim kino „Sokół”.



Własność zaszczytowa.  
Nakładem Związku polskich gimnast. Tow. sokolich.

IV. Zlot Sokolstwa polskiego w r. 1903.

Prezydium Związku w pochodzie.

Karta korespondencyjna, na fot. Prezydium Związku „Sokoła” we Lwowie podczas IV. Zlotu Sokolstwa polskiego w r.1903.



Korespondencja z 8 grudnia 1920 r. od Sokolni Związku Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego we Lwowie do Jana Lenarta zamieszkałego w Krośnie o następującej treści: „Zacny druh Jan Lenart. Szanowny Druhu ! Zawiadamiamy, że zakończenie Kursu gimnastycznego rozpocznie się 27 grudnia br. o 9 rano w Sokole Macierzy we Lwowie i trwać będzie do 2 stycznia włącznie. Prosimy o pewne przybycie. Czołem.”



Członkowie Drużyny „Sokoła” w Krośnie 18 III 1928 r. m.in. Michał Kopytczak, W. Tomaszewski, W. Czelný, Roman Przanowski, Stanisław Nowak.  
Fot. wyk. w Atelier R. Kaska. (zbiory A. Krzanowskiego)



Udział harcerzy krośnieńskich w pogrzebie Kazimierza Pirgo (prezesa i działacza „Sokoła”). Krosno 3 VI 1936 r. (zbiory A.Nowakiewiczza)

*Adam Krzanowski*

## Kobieta Roku 2011

**Bronisława Betlej** reprezentująca Polskę Kobieta Roku 2011 za wybitny wkład dla kraju uznany przez Amerykański Międzynarodowy Instytut Biograficzny w San Francisco.

Poetka, prozaik, pisze także bajki dla dzieci. Członek ZLP, Warszawskiego Klubu Pisarzy i Klubu Literackiego RCKP. Jako poetka debiutowała w 1963 r. na łamach prasy lokalnej i ogólnopolskiej. Debiut książkowy w 1989 tomikiem poezji „Przeciw światu”. Do tej pory wydała 45 pozycji książkowych. Jej nazwisko występuje w międzynarodowym słowniku dwóch tysięcy wybitnych osobowości na świecie (1996/97) oraz w encyklopediach wydawanych przez Cambridge (1994/2000). Mieszka i tworzy w Jedliczu.



*fol. W. Turek*

## Wytańczone nagrody

W jubileuszowej X edycji Przeglądu Zespołów Tanecznych „Pasikonik” 2011 **Zespół taneczny „Kleks III** w I grupie wiekowej (7 – 13 lat) w kategorii tanecznej form różnych zdobył III miejsce za układ „Łuk Amora”. Także III miejsce w II grupie wiekowej (14 - 18 lat) – układy taneczne – przypadło **zespłowi „Kleks I”** za układ „W pewnej pracowni”. Opiekunem artystycznym obydwu grup jest Dagmara Krzanowska-Szele, a układ choreograficzny dla starszej grupy opracowała i przygotowała Paulina Leśniak. Instytucją macierzystą jest Regionalne Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie. Organizatorem dwudniowe-

go przeglądu (24 - 25 listopada) o zasięgu międzywojewódzkim było Samorządowe Centrum Kultury w Mielcu.

W XI Andrzejkowych Spotkaniach Tanecznych, które odbyły się 30 listopada br. w Jasielskim Domu Kultury wzięło udział 15 dziecięcych i młodzieżowych zespołów tanecznych z województwa podkarpackiego i małopolskiego. W starszej grupie wiekowej II miejsce zdobył **Zespół Tańca Współczesnego „Strecz”** prowadzony przez Sabinę Wójcik-Grygolec za układ „Piraci”, wyróżnienie otrzymał **„Kleks I”** za układ taneczny „W pewnej pracowni”.

## Wyróżniona fotografia

Krośnianka **Aneta Leśniak**, była dziennikarka tygodnika „Nasz Głos” została wyróżniona w siódmej edycji konkursu fotograficznego Magazynu National Geographic Polska.

Wykonane przez nią zdjęcie balonu nad wodospadem Niagara znalazło uznanie jury, które oceniało w czterech kategoriach: krajobraz, ludzie, zwierzęta i fo-

toreportaż. Konkurs jest otwarty zarówno dla profesjonalistów jak i amatorów, a wzięło w nim udział ponad 9 tysięcy uczestników. Redaktorem naczelnym National Geographic Polska jest znana dziennikarka i podróżniczka Martyna Wojciechowska.

*ab*

## BWA

### do 23 grudnia

### Władysław Kandefer – wystawa jubileuszowa

Władysław Kandefer ur. w 1921 roku w Iwoniczu Zdroju. Jest absolwentem zakopiańskiej szkoły Kenara. W latach 1946 – 1951 studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na Wydziale Rzeźby w pracowniach Stanisława Popławskiego i Xawerego Dunikow-

skiego. Uprawia wiele rodzajów sztuk plastycznych, począwszy od rzeźby, a skończywszy na malarstwie. Preferuje sztukę realistyczną. Mieszka i pracuje w Iwoniczu Zdroju.

Władysław Kandefer jest legendą świata artystycznego naszego regionu. 90-letni



rzeźbiarz jawi się jako twórczy fenomen. Jest realistą, patrzy na świat prosto, nie czując potrzeby jego deformacji. Już sam proces zamiany, wcielenia obserwacji motywu w rzeźbiarskie tworzywo, jest wystarczającym przetworzeniem, artystyczną transpozycją, magicznym zabiegiem. Cały istotny wysiłek odbywa się w obszarze warsztatu, rzemieślniczego trudu. Od początku lat 50. związany ze szkolnictwem; pracował jako nauczyciel rysunku zawodowego, plastyki i technologii drewna w Zespole Szkół Zawodowych w Miejscu Piastowym. Jest



fot. W. Turek

to znacząca na tym terenie placówka dydaktyczno- wychowawcza pielęgnująca tradycje nauki zawodu i rzemiosła. Klamrą zamykającą ten okres blisko 30-letniej pracy stało się powołanie artysty na osobę koordynatora wspierającego powstanie Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Miejscu Piastowym. Nauczycielem rzeźby w tej szkole i pełniącym funkcję dyrektora był do roku 1982. Kandefer jest artystą, który w sposób naturalny i oczywisty podejmuje różnorodne zamówienia i zlecenia. Jest gotowy służyć swoim rzemiosłem, tam gdzie jest na nie zapotrzebowanie. W tym sensie jest także tradycjonalistą i profesjonalistą zarazem.

## 5 - 27 stycznia 2012

### KOMIKS – Janusz Christa, Jerzy Wróblewski

**Janusz Christa** urodził się 19 lipca 1934 r. w Wilnie, zmarł 15 listopada 2008 w Sopocie – autor komiksów, rysownik i scenarzysta, z wykształcenia ekonomista. Zadebiutował w roku 1957.

Prawdopodobnie początkiem jego twórczości jako rysownika były jednostronnicowe historyjki o dwóch chłopcach, *Kuku Ryku*, czy komiks bez dymków *Opowieść o Armstrongu*. W 1958 r.

związał się z „Wieczorem Wybrzeża” i drukował w nim najpierw przygody *Kajtka-Majtka*, potem *Kajtka i Koka* (z najdłuższą polską epopeją komikową *W Kosmosie*), oraz trzy pierwsze historyjki o Kajku i Kokoszu. Jego najpopularniejsze dzieło, *Kajko i Kokosz*, powstało w 1972 roku. Gucek i Roch to dwóch nowych bohaterów stworzonych w 1978.

W roku 2007 został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego Srebrnym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis.

**Jerzy Wróblewski** urodził się 7 sierpnia 1941r. w Inowrocławiu, zmarł 10 sierpnia 1991r. Debiutował już w 1959 r. w popularnej bydgoskiej popołudniówce „Dzienniku Wieczornym” publikując sensacyjne opowieści rysunkowe. Był wówczas uczniem Liceum Plastycznego. Przez następne dwadzieścia lat „Dziennik Wieczorny” opublikował ponad siedemdziesiąt jego historyjek. W 1969 roku wydał swojego pierwszego „Kapitana Żbika”, a od roku 1973 przejął całkowicie serię, tworząc w sumie trzydzieści „kolorowych zeszytów”. Był jednym



z głównych współpracowników „Relaxu”. Rysował komiksy o najróżniejszych tematyce. Miał jednak swoje ulubione tematy: western, kryminał i historia. Większość prac rysowana była w konwencji realistycznej, z dużą dbałością o szczegóły. Jego twórczość cechowała swoboda operowania planami i czystość przekazu graficznego. Opublikował ponad sześćdziesiąt samodzielnych albumów o łącznym nakładzie ponad ośmiu milionów egzemplarzy.

opr. Marek Burdzy

## MUZEUW PODKARPACKIE

**21 grudnia – 2 lutego**

### KRAKOWSKIE SZOPKI BOŻONARODZENIOWE

W salach wystawowych Muzeum Podkarpackiego prezentowana będzie ekspozycja szopek krakowskich pochodzących ze zbiorów Muzeum Nadwiślańskiego Parku Etnograficznego w Wygiełzowie i Zamku Lipowiec. Niezwykła kolekcja, jedna z największych w Polsce, zaprezentuje bogactwo szopek poczynając od najmniejszych, ustawianych

w domu pod choinką, poprzez szopki konkursowe, wśród których są prace takich mistrzów jak Adam Waluszkiwicz czy Bronisław Pięćnik – szopkarzy wielokrotnie nagradzanych w Konkursie na Najpiękniejszą Szopkę Krakowską, po pochodzące z początków XX w. duże szopki kołędnicze, w których odgrywało sceny narodzenia pańskiego.

Malowniczy zwyczaj budowania szopek w okresie świąt Bożego Narodzenia wywodzi się z tradycji statycznych szopek świątecznych oraz przedstawień jasełkowych, niegdyś bardzo popularnych i wystawianych w kościołach w okresie świąt Bożego Narodzenia. Powstała w XIX w. szopka krakowska, daleko odbiega od wszystkiego, co stworzyła w tej dziedzinie nie tylko Europa, ale i cały świat. Szopki wykonywane w Krakowie, wzorowane są na licznych kościołach i zabytkach miasta, więc ich cechami charakterystycznymi są przede wszystkim strzelistość konstrukcji, liczne wieże czy żywe kolory. Wykonywane najczęściej przez majstrów murarskich, dla których przedstawienia jasełkowe stanowiły istotny dochód w martwym sezonie, nasycone były olbrzymią ilość

cią detali architektonicznych odnoszących się do budowli miasta. Żywa tradycja kołędowania z szopkami, popularna zwłaszcza pod koniec XIX wieku, kiedy to za sprawą Michała Ezenekiera – murarza i kaflarza z Krowodrzy ustalił się tradycyjny wzór szopki krakowskiej, zaczęła zanikać po I wojnie światowej.

By nie dopuścić do całkowitego zapomnienia szopkarskiej tradycji, w 1937 roku z inicjatywy Jerzego Dobrzyckiego – wielkiego miłośnika krakowskich tradycji i zwyczajów – zorganizowano u stóp pomnika Adama Mickiewicza konkurs na najpiękniejszą szopkę krakowską. Idea konkursu powróciła już w roku 1945 i do dziś, co roku w pierwszy czwartek grudnia, krakowscy szopkarze, którzy od rana prezentują swe prace publiczności, na dźwięk hejnału wygrywanego w południe z wieży kościoła mariackiego formują pochód i razem ze swymi pracami, prowadzeni przez krakowiaka z gwiazdą, udają się do Pałacu Krzysztofory – siedziby Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, gdzie rozpoczyna prace jury konkursowe. Prezentowane na wystawie szopki pochodzą z różnych lat i kolejnych edycji konkursu, a wśród nich znajdą się także te nagrodzone najwyższymi laurami we wszystkich kategoriach konkursowych..

*Marcin Koziółek*



## SZKŁO PODKARPACKICH HUT W NOWEJ ODSŁONIE

Od 16 grudnia 2011 r. w Muzeum Podkarpacim w Krośnie zwiedzać będzie można zmodernizowaną wystawę prezentującą dorobek podkarpaccich hut szkła i pracowni artystycznych. Nowa aranżacja ekspozycji stanowi część realizowanego właśnie projektu, w ramach którego w mieście powstaje Centrum Dziedzictwa Szkła.

Wystawa Szkoło Podkarpaccich Hut jest częścią ekspozycji Muzeum Podkarpacciego w Krośnie od 1960 roku. Mieści się w zabytkowych piwnicach Pałacu Biskupiego i gromadzi eksponaty związane z historią podkarpacciego przemysłu szklarskiego od roku 1923, czyli od momentu, w którym swoją działalność rozpoczęła Huta Szkła w Krośnie. W zbiorach placówki znajduje się ponad 6 tysięcy muzealiów i archiwaliów pochodzących właśnie z Huty oraz z wielu innych zakładów i pracowni, które powstały i funkcjonowały na Podkarpacciu na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci.

Te najcenniejsze i najbardziej spektakularne znajdują się na ekspozycji. Krzysztof Gierlach, kierownik Działu Historii Szkła i Przemysłu Szklarskiego Muzeum Podkarpacciego, podkreśla, że wystawa jest doskonałym świadectwem nie tylko długoletnich doświadczeń i ogromnej fascynacji szkłem, ale także niezwykle wysokiego poziomu i ciągłego rozwoju szklarzy działających na terenie „Podkarpacciego Zagłębia Szklanego”. Wystawa w ostatnim czasie poddana została gruntownej modernizacji, która możliwa była dzięki udziałowi Muzeum w Projekcie *Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie*. Prace obejmowały remont oraz wyposażenie sal w klimatyzację oraz sprzęt oświetleniowy i gabloty do prezentacji szkła. Jednocześnie cały czas trwają prace budowlane przy siedzibie głównej Centrum Dziedzictwa Szkła przy ulicy Blich 2 oraz przy tzw. piwnicach przedprożnych znajdujących się po zachodniej



stronie Krośnieńskiego Rynku. Obydwie inwestycje realizowane są w ramach. Obydwie inwestycje realizowane są w ramach projektu, współfinansowanego przez Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 6.4 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Jego celem głównym jest stworzenie zespołu atrakcji turystycznych połączonych wspólnym tematem szkła. Uroczysta inauguracja działalności Centrum nastąpi w pierwszych dniach czerwca 2012 r., jeszcze przed rozpoczęciem Euro 2012 i stanowić będzie niezwykle wydarzenie, w ramach którego usłyszymy opowieść o bogatej historii przemysłu szklarskiego na Podkarpaciu. Więcej szczegółów już niebawem.

Aktualności związane z realizacją projektu *Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie* śledzić można na oficjalnej stronie placówki [www.miaostszkla.pl](http://www.miaostszkla.pl).

**Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie** to wyjątkowy w skali Polski projekt zakładający powstanie w Krośnie zespołu obiektów i atrakcji związanych z bogatą tradycją produkcji szklarskiej

w mieście i na terenie Podkarpacia. Realizowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 6.4 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka na lata 2007-2013.

W ramach projektu realizowane są następujące inwestycje: budowa siedziby głównej Centrum Dziedzictwa Szkła; udostępnienie zabytkowych piwnic przedprożnych znajdujących się przy Krośnieńskim Rynku; adaptacja i wyposażenie sal ekspozycyjnych Muzeum Podkarpackiego i Regionalnego Centrum Kultur Pogranicza w Krośnie do celów prezentacji historii szklarstwa oraz stworzenie Szklanego Szlaku, który umożliwi turystom zwiedzanie hut szkła znajdujących się w Krośnie i sąsiednich miejscowościach. Dzięki kompleksowości i różnorodności poszczególnych działań CDS stanowić będzie unikatowy w skali światowej obiekt turystyczny pozwalający poznać historię i tradycję przemysłu szklarskiego oraz odkryć kunszt i mistrzostwo podkarpackich projektantów, hutników i artystów szkła.

## KROŚNIĘNSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

### *Chcę przekazywać wiedzę...*

**Znany prezenter pogody Jarosław Kret - 12 grudnia br. gościł w krośnieńskiej bibliotece**

Z wykształcenia jest egiptologiem, ale z zamiłowania podróżnikiem i fotografem. Umiejętnie łączy pracę z pasją, a efektem tego są liczne filmy dokumentalne, reportaże i książki. *Kret na pogodę, Ziemia Święta, Madagaskar, Moje Indie, Moja Ziemia Święta* - to książki

i albumy jego autorstwa wydane w l. 2005-2009, które spotkały się z pozytywnym przyjęciem wśród czytelników, nie tylko literatury podróżniczej.

*Chcę przekazywać wiedzę, a nie chwalić się, gdzie byłem* - mówił. Pisząc książki o kulturze, tradycji, historii, ludziach, stara się - jak podkreślał - łamać stereotypy. *Łącząc świat, moim zadaniem jest jego zbliżanie, dziennikarz powi-*



fot. W. Cichoń

nien przywozić wiedzę o świecie, ludziach, którzy naprawdę niewiele się od nas różnią - przekonywał. Takim zbiorem refleksji, łamiących funkcjonujące w nas przekonania m.in. o krajach Bliskiego Wschodu, jest wydana we wrześniu tego roku książka *Planet według Kreta*, w której autor zabiera czytelnika w barwną podróż przez kilkanaście krajów - od Austrii, Wenecji przez Izrael, Egipt, Tunezję, Maroko, Madagaskar, Brazylię, Malediwy, Mauritius.

W trakcie spotkania J. Kret zaprezentował m.in. nikab - tradycyjne nakrycie twarzy noszone przez kobiety muzułmańskie, przekonując, że jest to tylko rodzaj ubrania, które nie powinno budzić zdziwienia czy strachu przed „innością”. Dziennikarz wiele lat spędził w Indiach mieszkając w hinduskiej rodzinie, od ponad dwudziestu lat wraca również do Egiptu, czego efektem jest jego najnow-

sza książka - wydana w listopadzie tego roku pt. *Mój Egipt*. Ta książka ma być inspiracją dla ludzi, którzy jadą poopalać się nad Morzem Czerwonym, żeby z plaży ruszyli gdzieś dalej i zobaczyli coś więcej - mówi.

Kret od kilkunastu lat jeździ także na Madagaskar i barwne zdjęcia tego kraju zaprezentował podczas spotkania. Jak mówił to *ostanie żywe laboratorium na świecie, które niestety ulega degradacji i zniszczeniom. Jest to symboliczny przykład tego co dzieje się z Afryką*.

Od września tego roku w TVP Info emitowany jest cykl programów jego autorstwa pt. „Polska według Kreta”. Przed spotkaniem w Krośnie przygotował kolejny odcinek tego programu pt. *Beskid Niski i okolice*, który wyemitowany zostanie 8 I 2012 r.

Monika Machowicz

## KONKURS NA NAJPIĘKNIEJSZĄ DEKORACJĘ ŚWIĄTECZNO-NOWOROCZNĄ

Prezydent Miasta Krosna po raz kolejny ogłasza konkurs, który przeprowadzony będzie w dwóch kategoriach: najpiękniej udekorowana posesja prywatna oraz najpiękniej udekorowana posesja firmy. Aby wziąć w nim udział należy pobrać formularz zgłoszenia z zakładki na stronie [www.krosno.pl](http://www.krosno.pl). Druki można także otrzymać w Biurze Obsługi Klienta UM Krosna. Do wypełnionego wniosku należy dołączyć cztery foto-

grafie dekoracji świątecznych (dwie wykonane w ciągu dnia, dwie w nocy). Zgłoszenia do udziału w konkursie należy składać do **30 grudnia 2011 r. do godz.12.00** w Kancelarii Ogólnej pok. nr 1 UM Krosna lub listownie na adres: Urząd Miasta Krosna ul. Lwowska 28a, 38-400 Krosno z dopiskiem na kopercie „Najpiękniejszy wystrój świąteczny posesji prywatnych oraz posesji firm w mieście Krośnie”

## XI KONKURS LEŚNE FOTOGRAFIE 2011

Organizatorem jest Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie we współpracy z TVP Rzeszów i redakcją Tygodnika „Nowe Podkarpacie”. Konkurs adresowany jest do wszystkich miłośników lasu, którzy fotografują przyrodę i chcą się swymi wrażeniami z leśnych wędrówek podzielić z innymi. Zgłosić można prace pokazujące piękno leśnego pejzażu, bogactwo świata roślinnego i zwierzęcego, urodę leśnych zabytków czy urok grzybobrania. Foto-


grafie muszą być **po prostu leśne**. Każdy uczestnik może zgłosić odbitki najwyżej 3 zdjęć w rozmiarze 20 x 30 cm wraz z kartą zgłoszenia w osobnej zaklejonej kopercie oznaczonej godłem (pseudonimem). Prace należy nadesłać do **15 stycznia 2012 r.** na adres organizatora: RDLP, 38-400 Krosno ul. Bieszczadzka 2 z dopiskiem „Leśne fotografie 2011”. Regulamin i karta zgłoszenia na stronie [www.krosno.lasy.gov.pl](http://www.krosno.lasy.gov.pl), tel. 13 43 644 51, e-mail: [rdlp@krosno.lasy.gov.pl](mailto:rdlp@krosno.lasy.gov.pl)

## XII MIĘDZYNARODOWY KONKURS PLASTYCZNY „WIELCY ZNANI I NIEZNANI”

Tegorocznym tematem jest „Alfons Mucha – secesyjna baśń”. Konkurs kierowany jest do dzieci i młodzieży w wieku 5-21 lat, grupy wiekowe: do 7 lat, 8-11 lat, 12-15 lat, 16-21 lat. Format prac min. 30 x 42 cm, max 70x100 cm, technika: malarstwo, rysunek, grafika, techniki mieszane (płaskie). Prace powinny być czytelnie opisane na odwrocie i zawierać następujące dane: imię i nazwisko

autora, wiek autora, adres, e-mail i tel. placówki, imię i nazwisko nauczyciela, e-mail i telefon nauczyciela. Prace można przysyłać **do 29 lutego 2012 r.** na adres organizatora: Młodzieżowy Dom Kultury, ul. Władysława Broniewskiego 23, 44-217 Rybnik, tel. 32 42 15155, e-mail; [art-studio-creatio@wp.pl](mailto:art-studio-creatio@wp.pl), [www.mdk.hg.pl](http://www.mdk.hg.pl)





**4 stycznia** godz. 18.00

Wielki Koncert Noworoczny  
Filharmonia Podkarpacka

Bilet 30 zł, ulgowy 20 zł, KM i KMM 15 zł

**13 stycznia** godz. 18.00

„Okno na parlament” Ray Cooney  
Teatr Bagatela w Krakowie

Bilet 40 zł, ulgowy 30 zł

**20 stycznia** godz. 18.00

Koncert „Hendrix Piano”  
Artur Dutkiewicz Trio

Bilet 30 zł, ulgowy 20 zł

**27 stycznia** godz. 18.00

„Ożenek” Mikołaj Gogol  
Teatr im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie

Bilet 40 zł, ulgowy 30 zł

**30 stycznia** godz. 18.00

Nadzwyczajny Koncert Symfoniczny  
Beethoven: Piano Concertos Nos 1-5  
Uczestnicy i goście Międzynarodowego  
Forum Pianistycznego w Sanoku

Bilet 30 zł, ulgowy 20 zł, KM i KMM 15 zł

# 2012 wieczory karnawałowe

Regionalne Centrum Kultur Pogranicza  
w Krośnie, ul. Kolejowa 1

Bilety do nabycia w RCKP ul. Kolejowa 1: poniedziałek - piątek:  
10.00 - 16.00, sobota: 8.00 - 14.00, tel. 13 432 18 98 www. 159

- druk cyfrowy i offsetowy
- reklamowe i ozdobne torby papierowe
- gadzety reklamowe
- opakowania

DRUKARNIA  
**HEDOM**





**GALERIA JEDNEGO ZDJĘCIA**

Stanisław Klimek